

Capitolul 10: Societatea informațională și mass-media

Introducere

Moldova are un anumit nivel de pregătire în domeniul societății informaționale și al mass-mediei. În perioada de raportare s-au înregistrat unele progrese, întrucât guvernul și-a menținut angajamentul de punere în aplicare a Strategiei de transformare digitală 2023-2030 (STDM) și s-au înregistrat progrese notabile în ceea ce privește digitalizarea serviciilor publice.

Nivelul de aliniere a actelor UE

52018XC0507(01)	32016D0339	32019D0785	32022R0612	32022R1925	32015R1501	32017H1584
32015D1293	32014D0641	32024D0340	32016R2286	32023R2854	32015R1502	32023R1781
52021DC0118	32008D0477	32000L0031	32024R1309	32022R0868	32015D1984	32021R2085
52022DC0212	32019D0235	32022L2555	32024H0539	32014R0910	32019H0534	52022DC0045
32021R1153	32008D0411	32018L1972	32020H1307	32024R1183	Link	32024R1689
32002D0676	32020D1426	32019R2243	02007D0176	32018R0302	Link	32024R0903
32007D0344	32022D0179	32021R0654	32020R1070	32019L1024	Link	32018R1971
32012D0243	32021D1067	32002L0077	Link	32023R0138	32021R0887	31998L0084
32013D0195	32019D0784	32002L0058	32018H0334	52020DC0066	Link	
32017D0899	32022D0180	32015R2120	32022R2065	32018R1807	Link	
32016D0687	32019D1345	32008L0063	32024R0436	52019DC0250	Link	
32010D0267	32022D0172	32023R0444	52024XC03014	32015R0806	52021JC0014	
32022D0173	32017D2077	32021R1232	32023R1127	32015D1505	52020JC0018	
32018D0661	32022D2324	32024R1307	Link	32016D0650	32024R2847	
32012D0688	32021D1730	32020H2245	Link	32015D0296	32019R0881	

verde - (transpus total), galben (transpus parțial), alb (netranspus)

Acquis-ul european aferent Capitolului 10 „Societatea informațională și mass-media” include reguli specifice privind comunicațiile electronice, serviciile societății informaționale (în special comerțul electronic și serviciile de acces condiționat) și serviciile audiovizuale. În domeniul comunicațiilor electronice, acquis-ul urmărește eliminarea obstacolelor în calea funcționării eficiente a pieței interne pentru serviciile și rețelele de comunicații electronice, promovarea competiției și protejarea intereselor consumatorilor, inclusiv asigurarea disponibilității universale a serviciilor moderne.

În ceea ce privește politica audiovizuală, acquis-ul solicită alinierea legislației naționale cu Directiva „Televiziune fără Frontiere”, care stabilește condițiile pentru libera circulație a programelor de televiziune în cadrul UE. De asemenea, acquis-ul are ca scop instituirea unui cadru de reglementare transparent, predictibil și eficient pentru difuzarea publică și privată, în conformitate cu standardele europene. În plus, acquis-ul impune capacitatea de a participa la programele comunitare Media Plus și Media Training, care sprijină dezvoltarea și formarea în sectorul media.

Acest capitol este divizat în 9 subcapitole: Strategie, Comunicații Electronice, Servicii Digitale, Date Deschise, Servicii de încredere, Securitate Cibernetică, Mass-Media, Semiconductori și Inteligența Artificială.

Instituțiile implementatoare:

- **Agencia de Governare Electronică**, implementează strategii și politici publice în domeniul transformării digitale; modernizarea tehnologică a serviciilor publice;
- **Agencia pentru Securitate Cibernetică**, implementează politica de stat în domeniul securității cibernetice, în vederea asigurării unui nivel comun ridicat de securitate a rețelelor și sistemelor informatice ale furnizorilor de servicii.;
- **Agencia Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației**, este autoritatea publică centrală care reglementează activitatea în sectoarele comunicații electronice, tehnologia informației și comunicații poștale, asigură implementarea strategiilor de dezvoltare a sectoarelor nominalizate și supraveghează respectarea legislației în domeniu de către furnizorii de pe piețele de comunicații electronice și de servicii poștale. Totodată, urmează să preia rolul de Coordonator național al serviciilor digitale și autoritate competentă pentru reglementarea și supravegherea serviciilor societății informaționale.
- **Consiliul Concurenței** este desemnat în calitate de autoritate responsabilă pentru implementarea prevederilor proiectului Legii privind promovarea echității și transparenței pentru întreprinderile utilizatoare de servicii de intermediere online. Totodată, urmare a transpunerii la nivel național a Regulamentului 2022/1925 privind piețele digitale (DMA), CC urmează să fie desemnat autoritate responsabilă de implementarea acestuia.
- **Centrul pentru Comunicare Strategică și Combatere a Dezinformării** asigură securitatea spațiului informațional în fața dezinformării, manipulării și ingerințelor străine.

În ceea ce privește organismele responsabile cu supravegherea serviciilor și piețelor digitale menționăm lipsa acestor autorități.

Serviciul de Informații și Securitate, responsabil de subcapitolul Servicii de Încredere, este organul abilitat cu atribuții de supraveghere și control în domeniul identificării electronice și serviciilor de încredere. Drept instituție implementatoare intervine **Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică**, care este unicul prestator de servicii de încredere calificat în Republica Moldova.

Ministerul Culturii este responsabil de subcapitolul Media, și asigură realizarea politicii guvernamentale în domeniile de activitate: cultură, patrimoniu național și turism.

Instituțiile implementatoare:

- **Consiliul Audiovizualului** reglementează domeniul comunicării audiovizuale în servicii liniare TV, Radio și servicii neliniare; contribuie la dezvoltarea serviciilor media audiovizuale.

În perioada următoare, **prioritățile aferente domeniilor incluse în Capitolul 10 sunt:**

- **În domeniul serviciilor digitale:** contracararea amenințărilor hibride și de dezinformare prin cooperare internațională și transpunerea DSA. Desemnarea coordonatorului serviciilor digitale și a altor autorități competente în contextul implementării DSA.
- Crearea cadrului normativ și capacitatea Consiliului Concurenței în calitate de autoritate competentă pe segmentul P2B și DMA.
- **În domeniul securității cibernetice** obiectivul prioritar rămâne operaționalizarea deplină a Agenției Naționale de Securitate Cibernetică (CERT național, SOC, punctul național de contact). În prezent, ASC este în proces de angajare a personalului (17 unități deja angajate din 45 planificate).
- Identificarea și desemnarea furnizorilor de servicii în sensul Legii 48/2023 privind securitatea cibernetică, în baza listei aprobate de Guvern a sectoarelor și subsectoarelor critice, tipurilor și categoriilor de persoane juridice care prestează servicii în sectoarele și subsectoarele respective.
- Promovarea proiectului HG privind aprobarea cerințelor specifice de securitate pentru rețele și sisteme informatice.
- Transpunerea Acquis-ului UE privind certificarea în domeniul securității cibernetice, securitatea rețelelor 5G, actului UE privind reziliența cibernetică, cu determinarea autorității competente pentru monitorizarea cerințelor orizontale de securitate cibernetică.
- **În domeniul guvernării electronice,** prioritare sunt alinierea cadrului privind interoperabilitatea sistemelor informaționale, date deschise și reutilizare, ecosistemul de guvernare a datelor.
- **În domeniul comunicațiilor electronice,** s-au înregistrat progrese semnificative în ceea ce privește alinierea legislației naționale la cadrul normativ al UE în acest domeniu. Printre principalele evoluții se numără:
 - Lansarea procesului de consultare publică a proiectului de lege care transpune Codul european al comunicațiilor electronice (Directiva (UE) 2018/1972) și a 9 acte UE conexe.
 - Lansarea procesului de consultare publică a proiectului de lege privind reglementarea tarifelor de roaming cu statele membre ale Uniunii Europene, care transpune Regulamentul (UE) 2022/612 și creează baza legală pentru implementarea celorlalte acte UE privind roamingul.
- **În domeniul serviciilor de încredere,** urmează transpunerea integrală a eIDAS 1.0, elaborarea cu suportul EU4Digital a proiectului de lege pentru transpunerea EUDI (eIDAS 2.0), dar și asigurarea implementării până în anul 2026 a Portofelului European de Identitate Digitală, în vederea facilitării recunoașterii certificatelor semnăturilor electronice din RM în spațiul UE.
- **În domeniul mass-media,** pentru anul 2025, comisia parlamentară de profil a anunțat drept prioritare adoptarea unei noi legi cu privire la mass-media, care să acopere presa scrisă și online, precum și actualizarea Codului serviciilor media audiovizuale. Pentru perioada ulterioară alinierii la aquis-ul comunitar, și drept urmare a acestei alinieri, priorități sectoriale urmează a fi elaborarea cadrului normativ secundar aferent și implementarea acțiunilor în domeniile alfabetizării informaționale și media, asigurării securității jurnaliștilor, dar și implementării Legii nr. 50/2024 cu privire la Fondul pentru subvenționarea mass-mediei pentru fortificarea sustenabilității economico-financiare a mass-media și, drept consecință independența acesteia. Provocările principale în domeniul mass-media îl constituie insuficiența mijloacelor financiare pentru o subvenționare efectivă a domeniului mass-media, dar și necesitatea combaterii manipulărilor informaționale și ingerințelor străine existente pe fundalul unui nivel scăzut al alfabetizării informaționale și media.

După finalizarea negocierilor, anterior aderării la UE, urmează a fi abordată implementarea etapizată a cerințelor 5G Toolbox, cu o perioadă de tranziție care să permită operatorilor de comunicații să adapteze infrastructura conform noilor cerințe. Totodată, ce ține de implementarea Regulamentului privind reziliența cibernetică, o provocare majoră va fi crearea unui organism național de certificare în domeniul securității cibernetică, ce presupune un efort instituțional și alocare de resurse financiare, umane și tehnologice semnificative.

Principalele provocări legate de adoptarea Aquis-ului UE în domeniul societate informațională:

- Rețelele 5G necesită investiții majore pentru a asigura conformitatea cu cerințele UE 5G Toolbox;
- Crearea unui organism național de certificare în domeniul securității cibernetică;
- Capacitarea coordonatorului serviciilor digitale ANRCETI, precum și CA, pentru a face față noilor sarcini în contextul transpunerii DSA;
- Crearea unui cadru de monitorizare și evaluare bazat pe Indexul Economiei și Societății Digitale (DESI);
- Capacitarea MDED în calitate de instituție responsabilă pentru politicile de date deschise și monitorizarea calității datelor;
- Capacitarea entităților publice, inclusiv autorităților publice locale în generarea și prelucrarea datelor deschise;
- Capacitarea autorității de reglementare în contextul alinierii la EUDI;
- Desemnarea și capacitarea autorităților responsabile de politici în domenii semiconductoare și inteligența artificială

Subcapitolul Strategie

1. Prezentarea generală a situației

1.1. Cadrul legislativ

Strategia de Transformare Digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030, setează viziunea pentru transformarea digitală până în anul 2030 și reafirmă angajamentul Guvernului de a construi o societate digitală modernă, centrată pe cetățeni și aliniată la agenda de integrare Europeană.

Principalele domenii de intervenție ale Strategiei de Transformare Digitală a Moldovei urmează punctele cardinale ale Busei Digitale a Uniunii Europene. Obiectivele cheie ale strategiei sunt ambițioase și orientate pe dezvoltarea durabilă a Moldovei:

1. Dezvoltarea unei societăți digitale, în care serviciile electronice să fie accesibile tuturor cetățenilor.
2. Consolidarea sectorului TIC prin investiții în cercetare și dezvoltare. Creșterea competitivității Republicii Moldova pe piața globală prin crearea unei economii inovatoare și reziliente.
3. Eficientizarea instituțiilor publice prin utilizarea pe larg a tehnologiilor digitale avansate. Guvernul trebuie să fie transparent, iar lucrul administrativ – fără hârtie.
4. Asigurarea unui mediu digital sigur și incluziv, unde datele personale sunt protejate iar securitatea cibernetică – solidă.
5. Construirea unui brand de națiune digitală prin promovarea realizărilor din acest domeniu. Punerea în evidență a potențialului nostru în sectorul tehnologiilor și crearea unei imagini pozitive a țării la nivel internațional.

Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării are rolul de a monitoriza și asigura implementarea strategiei. În prezent, a fost elaborat și urmează a fi expus pentru consultare publică proiectul Programului de implementare, pentru anii 2025-2027, a Strategiei de Transformare Digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030, care prevede acțiuni concrete de realizare a obiectivelor Strategiei.

În domeniul media, principalul document de politici este Programul național de dezvoltare a mass-mediei pentru anii 2023-2026, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 187 din 7 iulie 2023. Republica Moldova a ratificat cele mai importante tratate internaționale ce garantează libertatea de exprimare, a opiniei și a mass-mediei, precum Declarația Universală a Drepturilor Omului (articolul 19), Convenția Europeană a Drepturilor Omului (articolul 10) și Convenția privind televiziunea transfrontalieră. La nivel național, aceste libertăți sunt consfințite în Constituția Republicii Moldova, Codul serviciilor media audiovizuale, Legea privind libertatea de exprimare, Legea Presei și Legea privind accesul la informații de interes public.

În ce privește nivelul de armonizare la legislația Uniunii, prevederile articolului 11 din Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene – libertate de exprimare și informare -, se regăsesc în legislația națională. Directiva Serviciilor Media Audiovizuale este preponderent transpusă, Codul serviciilor media audiovizuale (CSMA) urmând să fie amendat pentru transpunerea completă a acesteia.

Republica Moldova este aliniată la o serie de principii prevăzute în Recomandarea Comisiei privind asigurarea protecției, siguranței și împuternicirii jurnaliștilor și a altor profesioniști din mass-media din Uniunea Europeană, precum: Libertatea mass-media, Pluralismul mass-media, Siguranța jurnaliștilor, Standarde profesionale, Diversitatea și concentrarea media. Regulamentul European privind libertatea mass-mediei (EMFA) este, la fel, transpus parțial, urmând să fie făcute modificări ale cadrului legislativ privind mass-media scrisă și online, precum și amendat CSM.

*Acțiunile normative de transpunere a legislației UE aferente sub-capitolului Media au fost incluse în PNA la capitolul 23.

1.2. Capacități administrative

În calitate de autoritate centrală de specialitate și de coordonator al Capitolului 10 **Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării**, prin intermediul:

- a) Direcției politice în domeniul tehnologiei informației și digitalizării
- b) Direcției politice în domeniul comunicațiilor electronice și poștale

are misiunea de a elabora, promova și coordona politicile în domeniile: tehnologiei informației, digitalizării, economiei digitale, securității cibernetice, comunicațiilor electronice și poștale și respectiv este responsabil de următoarele subcapitole: Strategie, Comunicații Electronice, Servicii Digitale și Securitate Cibernetică. De asemenea, conform ultimelor evoluții, MDED urmează să își asume domeniile de politici: semiconductori, inteligența artificială, date deschise și reutilizarea informației din sectorul public.

Secretarul de Stat este președintele grupului de lucru pe Capitol, iar Consultantul Principal pentru colaborare internațională din cadrul Direcției politice în domeniul tehnologiei informației și digitalizării are rolul de Secretar al GL.

În total, în ambele direcții sunt 16 angajați, dintre care responsabili pentru:

- Șefi direcții - 2 persoane
- Tehnologia informației, societate informațională, servicii de încredere - 1 persoană
- Date deschise/reutilizare, Inteligență artificială - 1 persoană
- Digitalizarea serviciilor publice - 1 persoană;
- Economie digitală și e-comerț - 1 persoană
- Cooperare internațională și integrare europeană - 1 persoană
- Securitate Cibernetică - 4 persoane;
- Comunicații electronice - 4 persoane;
- Comunicații poștale - 1 persoană.

De asemenea, conform ultimelor evoluții, MDED urmează să își asume domeniile de politici: semiconductori, inteligența artificială, date deschise și reutilizarea informației din sectorul public. Aceste domenii nu sunt acoperite de nici un angajat al ministerului la moment și necesită mărirea statelor de personal.

Din cadrul Ministerului Culturii Direcția politice în domeniul mass-media e responsabilă de transpunerea acquis-ului UE aferent subcapitolului Media, fiind în subordinea secretarului de stat responsabil de domeniul artei, industriei creative, turismului, educației artistice, cercetării și inovării și mass-media.

2. Planuri de viitor

2.1. Planuri legislative

Aprobarea Programului de implementare, pentru anii 2025-2027, a Strategiei de Transformare Digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030 în calitate de document de politici publice pe termen mediu (3 ani) în scopul implementării obiectivelor generale stabilite de STD, cu un plan de acțiuni în vederea consolidării unei economii digitale reziliente și aliniată la modelul Uniunii Europene, modernizării infrastructurii digitale guvernamentale, creșterii alfabetizării digitale și gradului de acceptanță a produselor TIC, este prioritatea pe termen mediu.

2.2. Implementarea acquis-ului și consolidarea capacităților administrative

Implementarea cu succes a prevederilor STDM și a Programului de implementare a acesteia, necesită crearea capacităților corespunzătoare în cadrul Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării, dar și în cadrul Agenției pentru Guvernare Electronică. Astăzi, din lista de domenii noi asumate de MDED doar pentru domeniul datelor deschise este prevăzută mărirea unităților de personal cu 2 unități.

Cadrul de monitorizare și evaluare a implementării prevederilor STDM se va alinia la Indicele Economiei și Societății Digitale (DESI), adaptat pentru Republica Moldova, și la alți indicatori relevanți pentru măsurarea progresului.

3. Aspecte financiare ale implementării acțiunilor

Pentru realizarea obiectivelor specifice și generale ale Programului de implementare, pentru anii 2025-2027, a Strategiei de Transformare Digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030, sunt necesare resurse financiare, tehnice și umane considerabile. Estimările inițiale indică un cost total de 405,5 milioane de lei, finanțarea urmând să fie acoperită în principal din bugetul de stat, dar și din fonduri suplimentare, atrase prin parteneriate public-private, sprijinul partenerilor de dezvoltare și investițiile sectorului privat.

Subcapitolul Comunicații electronice

1. Prezentarea generală a situației

1.1. Cadrul legislativ

În prezent, proiectul de lege care va substitui actualul conținut al Legii nr. 241/2007 și va transpune Directiva (UE) 2018/1972 a Parlamentului European și a Consiliului din 11 decembrie 2018 de instituire a Codului european al comunicațiilor electronice și alte 9 acte conexe din legislația Uniunii Europene în domeniul comunicațiilor electronice este în proces de avizare și consultare publică. Proiectul de lege urmează a fi adoptat de către Parlament în prima jumătate a anului 2025.

Proiectul de lege prevede crearea unui cadru legal modern și competitiv pentru dezvoltarea rețelelor și serviciilor de comunicații electronice în Republica Moldova, adaptat realităților actuale ale sectorului, promovând investițiile în rețele de mare capacitate, extinderea conectivității și protejarea drepturilor consumatorilor.

Totodată, proiectul de lege al comunicațiilor electronice va transpune în legislația națională inclusiv următoarele acte ale Uniunii Europene:

1) Regulamentul delegat (UE) 2021/654 al Comisiei din 18 decembrie 2020 de completare a Directivei (UE) 2018/1972 a Parlamentului European și a Consiliului prin stabilirea unui tarif maxim unic la nivelul Uniunii de terminare a apelurilor de voce în rețelele mobile și a unui tarif maxim unic la nivelul Uniunii de terminare a apelurilor de voce în rețelele fixe, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 137/2021 din 22 aprilie 2021;

2) Directiva 2002/58/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 iulie 2002 privind prelucrarea datelor personale și protejarea confidențialității în sectorul comunicațiilor publice (Directiva asupra confidențialității și comunicațiilor electronice), publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 201 din 31 iulie 2002, așa cum a fost modificată ultima oară prin Directiva 2009/136/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 noiembrie 2009 de modificare a Directivei 2002/22/CE privind serviciul universal și drepturile utilizatorilor cu privire la rețelele și serviciile de comunicații electronice, a Directivei 2002/58/CE privind prelucrarea datelor personale și protejarea confidențialității în sectorul comunicațiilor publice și a Regulamentului (CE) nr. 2006/2004 privind cooperarea dintre autoritățile naționale însărcinate să asigure aplicarea legislației în materie de protecție a consumatorului;

3) Directiva 2008/63/CE a Comisiei din 20 iunie 2008 privind concurența pe piețele echipamentelor terminale pentru telecomunicații, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 162 din 21 iunie 2008;

4) Regulamentul (UE) 2021/1232 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 iulie 2021 privind o derogare temporară de la anumite dispoziții ale Directivei 2002/58/CE în ceea ce privește utilizarea tehnologiilor de către furnizorii de servicii de comunicații interpersonale care nu se bazează pe numere pentru prelucrarea datelor cu caracter personal și a altor date în scopul combaterii abuzului sexual online asupra copiilor, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 274/2021 din 30 iulie 2021;

5) Regulamentul (UE) 2024/1307 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2024 de modificare a Regulamentului (UE) 2021/1232 privind o derogare temporară de la anumite dispoziții ale Directivei 2002/58/CE în ceea ce privește utilizarea tehnologiilor de către furnizorii de servicii de comunicații interpersonale care nu se bazează pe numere pentru prelucrarea datelor cu caracter personal și a altor date în scopul combaterii abuzului sexual online asupra copiilor, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 2024/1307 din 14 mai 2024;

6) Directiva 2002/77/CE a Comisiei din 16 septembrie 2002 privind concurența pe piețele de rețele și servicii de comunicații electronice, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 249 din 17 septembrie 2002;

7) art. 2 din Directiva 98/84/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 20 noiembrie 1998 privind protecția juridică a serviciilor cu acces condiționat sau întemeiate pe aceste servicii, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 320, din 28 noiembrie 1998;

8) Regulamentul (UE) 2015/2120 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 noiembrie 2015 de stabilire a unor măsuri privind accesul la Internetul deschis și tarifele cu amănuntul pentru comunicațiile în interiorul UE reglementate și de modificare a Directivei 2002/22/CE și a Regulamentului (UE) nr. 531/2012, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 310 din 26 noiembrie 2015, așa cum a fost modificat ultima oară prin Regulamentul (UE) 2018/1971 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 decembrie 2018;

9) Regulamentul delegat (UE) 2023/444 al Comisiei din 16 decembrie 2022 de completare a Directivei (UE) 2018/1972 a Parlamentului European și a Consiliului cu măsuri de asigurare a accesului efectiv la serviciile de urgență prin intermediul comunicațiilor de urgență către numărul european unic pentru apeluri de urgență „112”, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 65/2023 din 2 martie 2023.

Proiectul de lege privind reglementarea tarifelor de roaming cu statele membre ale Uniunii Europene de asemenea este în proces de avizare și consultare publică. Proiectul vizează transpunerea Regulamentului (UE) 2022/612 al Parlamentului European și al Consiliului din 6 aprilie 2022 privind roamingul în rețelele publice de comunicații mobile în interiorul Uniunii. Legea va crea premise pentru includerea Republicii Moldova în zona de „roaming la tarife naționale” a UE (*Roam Like At Home*) și urmează a fi adoptată de către Parlament în prima jumătate a anului 2025. Până la sfârșitul anului 2025 ANRCETI va aproba hotărâri prin care va stabili norme detaliate de aplicare a dispozițiilor legii:

- privind furnizarea de roaming reglementat cu amănuntul;
- privind aplicarea politicii de utilizare echitabilă în conformitate cu articolul 5;
- privind procedura și metodologia de evaluare a durabilității Politicii privind eliminarea suprataxelor de roaming cu amănuntul;
- privind furnizarea de acces la roaming reglementat cu ridicata, care include, de asemenea, tarifele maxime de roaming cu ridicata pe care un operator de rețea vizitată din Republica Moldova le poate percepe.

Proiectul de hotărâre a Guvernului privind transpunerea Regulamentului de punere în aplicare (UE) 2020/1070 al Comisiei din 20 iulie 2020 de specificare a caracteristicilor punctelor de acces pe suport radio cu arie de acoperire restrânsă în temeiul articolului 57 alineatul (2) din Directiva (UE) 2018/1972 a Parlamentului European și a Consiliului de instituire a Codului european al comunicațiilor electronice, la fel este în proces de avizare și consultare publică și urmează a fi aprobat de către Guvern în prima jumătate a anului 2025. Proiectul are ca scop simplificarea procedurilor de instalare a punctelor de acces pe suport radio cu arie de acoperire restrânsă, pentru a reduce costurile de instalare a acestora și timpul necesar, cu respectarea normelor de asigurare a protecției sănătății și siguranței persoanelor, fără a afecta integritatea patrimoniului arhitectural sau aspectul estetic al construcțiilor. Proiectul dat va contribui la dezvoltarea rețelelor de comunicații electronice fără fir, îmbunătățind calitatea serviciilor și facilitând implementarea tehnologiilor avansate.

Până la finele anului 2026 este planificată transpunerea Regulamentului (UE) 2024/1309 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2024 privind măsurile de reducere a costului instalării rețelelor gigabit de comunicații electronice, de modificare a Regulamentului (UE) 2015/2120 și de abrogare a Directivei 2014/61/UE (Regulamentul privind infrastructura gigabit).

Toate actele UE privind gestionarea și utilizarea spectrului de frecvențe radio au fost transpuse prin modificările operate până în prezent în Tabelul național de atribuire a benzilor de frecvențe prin Hotărârile Comisiei de stat pentru frecvențe radio a Republicii Moldova (ultima actualizare a intrat în vigoare la 15.09.2023).

Transpunerea actelor Uniunii Europene și armonizarea legislației naționale rămâne o prioritate în cadrul Planului național de acțiuni pentru aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană pe anii 2024-2027, aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 829/2023.

1.2.Capacități administrative

Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, prin Direcția politici în domeniul comunicațiilor electronice și poștale, este responsabil de elaborarea și asigurarea implementării documentelor de politici privind dezvoltarea comunicațiilor electronice, inclusiv de transpunerea acquis-ului Uniunii Europene aferent capitolului 10 pe domeniul comunicațiilor electronice.

Activitatea Direcției în domeniul comunicațiilor electronice este asigurată de către 5 persoane. Implementarea este realizată prin Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației. Aceasta asigură implementarea strategiilor de dezvoltare pentru aceste sectoare și supraveghează respectarea legislației de către furnizorii de servicii de comunicații electronice și poștale.

ANRCETI are, de asemenea, misiunea de a proteja drepturile și interesele legitime ale utilizatorilor finali ai serviciilor de comunicații electronice și poștale, prin promovarea concurenței pe aceste piețe, asigurarea utilizării eficiente a resurselor limitate și încurajarea investițiilor eficiente în infrastructură și inovație.

ANRCETI este o persoană juridică cu buget autonom și funcționează independent de furnizorii de comunicații electronice și poștale. În activitatea sa, autoritatea respectă câteva principii de bază: transparență, oportunitate, proporționalitate, forță obligatorie, neutralitate tehnologică și stabilitate. Numărul statelor de personal al ANRCETI este de 111 persoane, dintre care 69 de persoane sunt nemijlocit implicate în activitățile ce vizează domeniul comunicațiilor electronice.

ANRCETI își îndeplinește rolul și funcțiile statutare în colaborare cu Consiliul Concurenței, inclusiv prin schimbul de informații necesare aplicării legislației privind concurența și comunicațiile electronice și poștale.

2. Planuri de viitor

2.1. Planuri legislative

Republica Moldova urmează până la finele anului 2027 să transpună toate actele UE în domeniul comunicațiilor electronice, prioritar fiind Codului european al comunicațiilor electronice; Regulamentul 2021/654 privind stabilirea unui tarif maxim unic la nivelul Uniunii de terminare a apelurilor de voce în rețelele mobile și a apelurilor de voce în rețelele fixe; Regulamentul privind infrastructura gigabit; și altele

2.2. Implementarea acquis-ului și consolidarea capacităților administrative

În urma transunerii Directivei (UE) 2018/1972 a Parlamentului European și a Consiliului din 11 decembrie 2018 de instituire a Codului european al comunicațiilor electronice, Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației, în calitatea sa de autoritatea publică centrală care reglementează activitatea în domeniu și asigură implementarea strategiilor de dezvoltare, va efectua un studiu geografic privind aria de acoperire a rețelelor de comunicații electronice capabile să furnizeze rețele de bandă largă.

De asemenea, în urma transunerii Regulamentului (UE) 2024/1309 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2024 privind măsurile de reducere a costului instalării rețelelor gigabit de comunicații electronice, (Regulamentul privind infrastructura gigabit), Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației va implementa un sistem de cartografiere a acoperirii cu Internet în bandă largă și un Punct de Informare Unic.

3. Aspecte financiare ale implementării acțiunilor

Implementarea prevederilor cadrului normativ în domeniu prevede alocarea următoarelor mijloace financiare:

- Efectuarea unui studiu geografic privind aria de acoperire a rețelelor de comunicații electronice capabile să furnizeze rețele de bandă largă - 5000 mii lei (2026);
- Implementarea unui sistem de cartografiere a acoperirii cu Internet în bandă largă și a Punctului de Informare Unic - 2200 mii lei (2027).

Subcapitolul Servicii digitale

1. Prezentarea generală a situației

1.1. Cadrul legislativ

Republica Moldova are o aliniere largă cu Directiva 2000/31/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 8 iunie 2000 privind anumite aspecte juridice ale serviciilor societății informaționale, în special ale comerțului electronic, pe piața internă (directiva privind comerțul electronic). Această directivă fiind parțial transpusă la nivel național prin Legea 284/2004 privind serviciile societății informaționale.

Legea 284/2004 stabilește principiile de reglementare și condițiile de furnizare a serviciilor societății informaționale, răspunderea furnizorilor de servicii și a intermediarilor, precum și principiile de susținere a cooperării între Republica Moldova și alte state în procesul de furnizare a serviciilor societății informaționale. Legea se aplică furnizorilor de servicii înregistrați și/sau stabiliți în Republica Moldova, furnizorilor de servicii care își direcționează activitatea către Republica Moldova, precum și serviciilor oferite de aceștia.

La fel, a fost transpus parțial la nivel național și Regulamentul (UE) 2019/1150 al Parlamentului European și al Consiliului din 20 iunie 2019 privind promovarea echității și a transparenței pentru întreprinderile utilizatoare de servicii de intermediere online prin proiectul de Lege privind promovarea echității și a transparenței pentru întreprinderile utilizatoare de servicii de intermediere online, aprobat în ședința Guvernului din 27.11.2024 (DP nr. 48.5), proiect care urmează a fi adoptat de către Parlament în a doua lectură în primul trimestru al anului 2025.

Scopul legii este de a contribui la buna funcționare a pieței prin stabilirea de norme menite să asigure faptul că întreprinderile utilizatoare de servicii de intermediere online și utilizatorii profesionali de site-uri în relația lor cu motoarele de căutare on-line beneficiază de un grad adecvat de transparență și echitate.

În același timp, în proces de armonizare este și proiectul de lege privind prevenirea geoblocării nejustificate, care va transpune parțial la nivel național prevederile Regulamentul (UE) 2018/302 al Parlamentului European și al Consiliului din 28 februarie 2018 privind prevenirea geoblocării nejustificate și a altor forme de discriminare bazate pe cetățenia sau naționalitatea, domiciliul sau sediul clienților.

1.2. Capacități administrative

În prezent, politicile și cadrul normativ în domeniul economiei digitale, inclusiv comerțului electronic, sunt promovate de către Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării. În cadrul Direcției politice în domeniul tehnologiei informației și digitalizării, 1 unitate de consultant principal este responsabilă pentru acest domeniu.

Totodată, nu există autorități competente pentru reglementare și supraveghere în domeniul serviciilor digitale și al piețelor digitale.

2. Planuri de viitor

2.1. Planuri legislative

Republica Moldova urmează pînă la sfîrșitul anului 2026 să transpună prioritar Actul legislativ privind serviciile digitale și Actul privind piețele digitale.

O parte din actele aferente subcapitolului se regăsesc și în Anexa XXVIII-B a AA (Norme aplicabile serviciilor de telecomunicații), actualizată la 06.10.2023, JO L, 31.10.2023. Prin urmare, Republica Moldova se angajează să finalizeze transpunerea integrală a reglementărilor UE pe domeniul serviciilor digitale, stabilite în Anexa XXVIII-B a AA.

2.2. Implementarea acquis-ului și consolidarea capacităților administrative

În urma transpunerii Regulamentului 2022/2065 privind serviciile digitale (DSA) și Regulamentului 2022/1925 privind piețele digitale (DMA) la nivel național, vor fi desemnate autoritățile responsabile cu supravegherea serviciilor și piețelor digitale.

În contextul transpunerii DSA, în ce privește competența autorităților, se propune desemnarea Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației în calitate de coordonator al serviciilor digitale în Republica Moldova, și a Consiliului Audiovizualului în calitate de autoritate competentă pe domeniul serviciului de platformă de partajare a materialelor video. Capacitățile ambelor instituții urmează a fi fortificate ca urmare a transpunerii regulamentelor.

Totodată, potrivit proiectului Legii privind promovarea echității și transparenței pentru întreprinderile utilizatoare de serviciile de intermediere online, Consiliul Concurenței urmează să dețină atribuții de monitorizarea activității platformelor online și aplicarea sancțiunilor în cazul în care acestea nu au un comportament corect și transparent față de companiile care le utilizează serviciile. Totodată, autoritatea de concurență urmează să vină cu propuneri de implementare și ajustare a cadrului normativ în termenii prevăzuți de dispozițiile tranzitorii a actului enunțat.

3. Aspecte financiare ale implementării acțiunilor

Implementarea prevederilor cadrului normativ în domeniu prevede consolidarea capacităților instituționale cu alocarea mijloacelor financiare necesare pentru:

- Crearea în cadrul Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației a subdiviziunii responsabile de supravegherea serviciilor societății informaționale și coordonare a serviciilor digitale - 5227 mii lei (2026-2027);
- Crearea în cadrul Consiliului Audiovizualului a subdiviziunii responsabile de supravegherea serviciilor de platformă de partajare video -3524 mii lei (2026-2027)
- Crearea în cadrul Consiliului Concurenței a subdiviziunii responsabile de realizarea atribuțiilor privind echitatea, transparența și concurența pe piețele digitale - 3955 mii lei (2026-2027)
- Alocarea în cadrul Inspectoratului de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor a 2 unități în cadrul Direcției juridice pentru oferirea de consultanță consumatorilor în caz de litigii cu comercianții care decurg din punerea în aplicare a legii privind prevenirea geoblocării - 375 mii lei

Subcapitolul Date

1. Prezentarea generală a situației

1.1. Cadrul legislativ

La nivel național, în Republica Moldova, datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public sunt reglementate de Legea 305/2012 privind reutilizarea informațiilor din sectorul public, elaborată ca urmare a aplicării Directivei Europene anterioare (2003/98/CE) privind reutilizarea informațiilor din sectorul public. Legea reglementează raporturile care apar în procesul de reutilizare a documentelor deținute de autoritățile și instituțiile publice și/sau deținute de alte persoane juridice în numele lor în scopuri comerciale sau necomerciale și urmărește să faciliteze reutilizarea documentelor deținute de autoritățile și instituțiile publice, pe care le-au creat în cadrul propriei activități publice și care pot fi ulterior utilizate în scopuri comerciale sau necomerciale.

În plus, alte acte normative susțin implementarea acestei legi, cum ar fi:

- Hotărârea de Guvern nr. 886/2013 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 305 din 26 decembrie 2012 privind reutilizarea informațiilor din sectorul public. Această Hotărâre de Guvern urmărește să faciliteze accesul la datele guvernamentale (date deschise), datele computerizate generate și găzduite de și pentru instituțiile guvernamentale;
- Hotărârea de Guvern nr. 700/2014 pentru aprobarea Concepției privind principiile datelor guvernamentale deschise, care stabilește principiile datelor deschise și este esențială pentru sectorul public, asigurând transparența în sectorul dat și valorificând potențialul economic al datelor publice;
- Hotărârea de Guvern nr. 701/2014 cu privire la aprobarea Metodologiei publicării datelor guvernamentale deschise

La sfârșitul anului 2024, MDED a lansat în consultări publice proiectul de lege (nr. unic 1024/MDED/2024), care transpune Directiva (UE) 2019/1024 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 iunie 2019 privind datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public.

1.2. Capacități administrative

Deși în Republica Moldova reutilizarea datelor publice este reglementată de Legea 305/2012 privind reutilizarea informațiilor din sectorul public, care transpune Directiva Europeană anterioară (2003/98/CE) privind reutilizarea informațiilor din sectorul public, legea menționată nu stabilește o autoritate responsabilă pentru politicile și reglementările din acest domeniu.

Ca urmare a lansării în consultări publice a proiectului de lege privind datele deschise și reutilizarea, s-a propus distribuirea responsabilităților legate de domeniul datelor deschise și reutilizarea acestora între MDED și Agenția pentru Guvernanță Electronică (AGE), acestea fiind delimitate după cum urmează:

Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării:

- Monitorizarea implementării legii de către autoritățile/instituțiile publice;
- Elaborarea și actualizarea periodică a instrucțiunilor detaliate privind publicarea informațiilor, cu scopul de a asigura uniformitatea și standardizarea procedurilor, facilitarea accesului la informații și creșterea transparenței instituționale;
- Elaborarea și promovarea normelor tehnice referitoare la formatul și standardele pentru publicarea datelor;
- Elaborarea și promovarea listei de categorii tematice de seturi de date de mare valoare, precum și a seturilor de date individuale.

Menționăm că la moment, MDED nu dispune de angajați în acest domeniu.

Agenție de Guvernanță Electronică:

- Punct unic de suport care va coordona procesul de deschidere a datelor;

- Proprietar al platformei MConnect și al portalului data.gov.md;
- Crearea sistemului de raportare pentru autoritățile publice;
- Monitorizarea și coordonarea implementării procedurilor interne ale instituțiilor publice pentru colectarea, gestionarea și publicarea informațiilor și evaluarea periodică a proceselor de gestionare a informațiilor.
- Aceste atribuții vor fi descrise în noua lege care va transpune acquis-ul UE privind datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public.

Astăzi, în cadrul AGE există o singură persoană responsabilă de menținerea portalului datelor deschise.

2. Planuri de viitor

2.1. Planuri legislative

Până la sfârșitul anului 2026 este planificată transpunerea mai multor acte UE în domeniu, precum Actul privind guvernanța datelor; Actul privind datele; Strategia europeană pentru date, ș.a.

2.2. Implementarea acquis-ului și consolidarea capacităților administrative

Implementarea prevederilor aquis-ului în domeniu necesită consolidarea capacităților administrative prin crearea în cadrul MDED a subdiviziunii responsabile de politici în domeniul datelor deschise și reutilizării informației, dar și crearea în cadrul AGE a unității de suport care va coordona procesul de deschidere a datelor.

3. Aspecte financiare ale implementării acțiunilor

Implementarea prevederilor cadrului normativ în domeniu prevede consolidarea capacităților instituționale cu alocarea mijloacelor financiare necesare pentru:

- Crearea în cadrul MDED a subdiviziunii responsabile de politici în domeniul datelor deschise și reutilizării informației - 2.964 mii lei (2025-2027)
- Crearea în cadrul AGE a unității de suport care va coordona procesul de deschidere a datelor - 6.669 mii lei (2025-2027)
- Modernizarea Portalului date.gov.md și popularea platformei cu seturi de date deschise - 8.944 mii lei (2025-2027)

Subcapitolul Servicii de încredere și Securitate Cibernetică

1. Prezentarea generală a situației

1.1. Cadrul legislativ

Republica Moldova a realizat unele progrese în alinierea legislației naționale la standardele Uniunii Europene în domeniul serviciilor de încredere și al identificării electronice. Adoptarea Legii nr. 124/2022 privind serviciile de încredere, care transpune parțial Regulamentul 910/2014, oferă cadrul legal de bază pentru reglementarea activităților din acest domeniu, inclusiv recunoașterea semnăturilor electronice, sigiliilor electronice și altor instrumente de certificare digitală emise de prestatori de servicii de încredere calificați din statele membre UE.

Cu suportul Comisiei Europene și prin programul EU4Digital, Moldova beneficiază de asistență tehnică pentru transpunerea Regulamentului 1183/2024 în legislația națională. Conform propunerilor la PNA, proiectul de lege urmează a fi aprobat în Q3 2025. De asemenea, este necesar un efort suplimentar pentru a asigura dezvoltarea și interoperabilitatea cu Portofelele Europene de Identitate Digitală. Moldova planifică să lanseze portofelul, aliniat la standardele EU până la finele anului 2026.

Prin adoptarea Legii nr. 48/2023 *privind securitatea cibernetică*, se asigură parțial armonizarea cadrului normativ național la prevederile Directivei NIS2. Legea stabilește cadrul normativ primar și modelul de guvernare în domeniul securității cibernetică, având ca scop asigurarea securității rețelelor și sistemelor informatice, utilizate de către persoanele juridice, publice sau private, în procesul de prestare a serviciilor considerate a fi esențiale pentru susținerea unor activități sociale și economice critice.

În vederea implementării Legii nr. 48/2023 *privind securitatea cibernetică*, a fost adoptată Legea nr. 58/2024 *pentru modificarea unor acte normative*, prin care sunt ajustate normele cuprinse în actele legislative sectoriale care reglementează activitatea viitorilor furnizori de servicii, și se asigură direct aplicarea legislației armonizate. De asemenea, cadrul normativ secundar a fost completat cu:

- Hotărârea Guvernului nr. 1028/2023 *cu privire la constituirea, organizarea și funcționarea Agenției pentru Securitate Cibernetică.*
- Hotărârea Guvernului nr. 333/2024 *cu privire la instituirea, organizarea și funcționarea Consiliului coordonator în domeniul securității cibernetică.*
- Hotărârea Guvernului nr. 860/2024 *cu privire la identificarea furnizorilor de servicii*

Referitor la setul de instrumente al UE pentru securitatea rețelelor 5G, în Programul Național de Aderare (PNA), a fost inclusă acțiunea privind elaborarea și aprobarea proiectului Hotărârii de Guvern *privind securitatea cibernetică a rețelelor 5G* (deadline: decembrie 2027). Pentru punerea în aplicare a setului de instrumente 5G este va fi desfășurată o analiză cuprinzătoare a riscurilor și a costurilor, anticipându-se un impact semnificativ asupra sectorului privat.

1.2. Capacități administrative

Asigurarea capacității instituționale pentru alinierea legislației la cerințele UE privind identificarea electronică, protecția datelor și securitatea cibernetică, inclusiv utilizarea Toolbox-ului UE pentru securitatea cibernetică a rețelelor 5G - este o recomandare care se păstrează în pachetele de extindere atât din 2023, cât și din 2024.

MDDED prin intermediul Secției politice în domeniul securității cibernetică din cadrul Direcției politice în domeniul tehnologiei informației și digitalizării asigură elaborarea politicilor în domeniul securității cibernetică. Activitatea Secției politice în domeniul securității cibernetică este asigurată de către 4 persoane (Șef secție - 1 unitate; consultant principal - 2 unități; consultant superior - 1 unitate).

Agenția pentru Securitate Cibernetică a fost înființată în decembrie 2023, având misiunea de a implementa politica de stat în domeniul securității cibernetice și de a asigura un nivel înalt de securitate al rețelelor și sistemelor IT ale furnizorilor de servicii.

Conform statului de personal aprobat, ASC dispune de un efectiv limită de 45 de persoane. ASC se află în fază activă de capacitate și dotare. La moment, în cadrul Agenției sunt angajate 20 de persoane (7 - în echipa CERT și 13 - în celelalte subdiviziuni). Totodată, sunt necesare eforturi suplimentare în vederea transiterii și dotării sediului destinat ASC.

Instituția Publică „Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică” (STISC) asigură, la nivel guvernamental, implementarea politicii statului în domeniul securității cibernetice, exercitând rolul de Centru guvernamental de reacție la incidente de securitate cibernetică. În vederea executării acestei funcții, în cadrul STISC se regăsește Direcția securitate cibernetică, cu o capacitate de 17 unități de personal și 10 angajați. Direcția securitate cibernetică a fost constituită pentru furnizarea de informații și asistență beneficiarilor, pentru implementarea măsurilor în avans menite să reducă riscurile de apariție a incidentelor legate de securitatea informatică, precum și răspunsul la astfel de incidente atunci când apar.

De politicile în domeniul Serviciilor de încredere se face responsabil Serviciul de Informații și Securitate.

Implementarea acestora se realizează în special prin Instituția Publică „Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică” (STISC), în calitate de gestionar al infrastructurii unice a cheii publice a Guvernului și prestator de servicii de încredere calificat acreditat de către Serviciul de Informații și Securitate, în calitate de Organ de supraveghere și control. În acest sens, STISC dispune de o direcție distinctă dedicată serviciilor de încredere. Direcția servicii de încredere, cu o capacitate de 19 unități de personal și 13 angajați, este responsabilă de: asigurarea funcționării Prestatorului de servicii de încredere calificat; asigurarea funcționării infrastructurii unice a cheii publice (PKI) a Guvernului; asigurarea prestării serviciilor de încredere pentru diferite categorii de solicitanți, conform nomenclatorului Instituției; organizarea funcționării prestatorilor de servicii de înregistrare a Prestatorului; asigurarea dezvoltării și modernizării infrastructurii Prestatorului; asigurarea corespunderii activității Prestatorului la cerințele actelor normative în vigoare în domeniul serviciilor de încredere; asigurarea conlucrării Instituției cu entități din mediul public și privat, din țară și din străinătate, pe subiecte ce țin de domeniul serviciilor de încredere și identificare electronică; promovarea serviciilor de încredere în mediul public. Suplimentar, în vederea exercitării rolului de prestator de servicii de încredere calificate, pe lângă Direcția servicii de încredere mai sunt implicați 5 angajați ai Secției vânzări, administratori de înregistrare, care sunt responsabili de identificarea solicitanților serviciilor de încredere.

2. Planuri de viitor

2.1. Planuri legislative

Republica Moldova urmează în perioada următoare să se alinieze acquis-ul UE privind:

3. Directiva privind securitatea rețelelor și a sistemelor informatice (Directiva NIS 2);
4. Regulamentul privind Centrul de competențe și rețeaua de centre naționale;
5. Comunicarea Comisiei privind Academia de competențe cibernetice;
6. Regulament privind cerințele orizontale de securitate cibernetică pentru produsele cu elemente digitale (Actul privind reziliența cibernetică);
7. Securitatea cibernetică a rețelelor 5G;
8. și altele.

2.2 Implementarea acquis-ului și consolidarea capacităților administrative

Implementarea prevederilor aquis-ului în domeniu necesită acțiuni complexe în vederea operaționalizării ASC. Totodată, sunt necesare acțiuni privind crearea Registrului de stat al

incidentelor cibernetice și instituirea Platformei de management al incidentelor cibernetice și pentru schimbul de informații.

Un alt aspect important este crearea unui mecanism național de certificare a securității cibernetice și desemnarea autorității naționale abilitate cu atribuții privind supravegherea pieței, monitorizarea respectării normelor și cerințelor stabilite de Regulamentul privind Reziliența Cibernetică.

3. Aspecte financiare ale implementării acțiunilor

Implementarea prevederilor cadrului normativ în domeniu prevede consolidarea capacităților instituționale cu alocarea mijloacelor financiare necesare pentru:

- Implementarea Portofelului de identitate digitală în conformitate cu EUDI (Regulamentul UE 2024/1183) - 11700 mii lei
- Operaționalizarea Agenției pentru Securitate Cibernetică (CERT Național, Punct Național de Contact) - 28100 mii lei
- Crearea Registrului de stat al incidentelor cibernetice și a Sistemului informațional destinat ținerii registrului respectiv - 2000 mii lei
- Instituirea platformei de management al incidentelor cibernetice și pentru schimbul de informații - 100 mii lei
- Instituirea unui mecanism național de certificare a securității cibernetice care să includă un set de norme, cerințe tehnice, standarde și proceduri aplicabile certificării sau evaluării conformității produselor TIC, serviciilor TIC și proceselor TIC - 576 mii lei
- Desemnarea autorității naționale abilitate cu atribuții privind supravegherea pieței, monitorizarea respectării normelor și cerințelor stabilite de Regulamentul privind reziliența cibernetică - 5227 mii lei

Subcapitolul Mass-Media

1. Prezentarea generală a situației

1.1. Cadrul legislativ

Cadrul legislativ al Republicii Moldova în domeniul mass-media include un șir de acte normative care reglementează diferite aspecte ale domeniului respectiv:

- Codul Nr. 174/2018 Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova.
- Legea Nr. 64/2010 cu privire la libertatea de exprimare.
- Legea Nr. 243/1994 Presei.
- Legea Nr. 62/2022 cu privire la publicitate.
- Legea Nr. 50/2024 cu privire la Fondul pentru subvenționarea mass-mediei.
- Legea Nr. 30/2013 cu privire la protecția copiilor împotriva impactului negativ al informației.
- Legea Nr. 189/2024 cu privire la ratificarea Convenției Consiliului Europei pentru protecția patrimoniului audiovizual și a Protocolului la aceasta.
- Ordinul comun Ministerului Educației și Cercetării și Ministerului Culturii nr.701/174 din 17.05.2024 Cu privire la aprobarea Planului interministerial de integrare a acțiunilor de Alfabetizarea Informațională și Media (AIM) în planurile de acțiuni ale instituțiilor de stat relevante pentru anii 2024-2026.
- Decizia Consiliului Audiovizualului Nr. 61/2024 cu privire la aprobarea Regulamentului privind conținuturile audiovizuale.
- Decizia Consiliului Audiovizualului Nr. 160/2023 cu privire la aprobarea Metodologiei de monitorizare a discursului care incită la ură în conținuturile media audiovizuale.
- Decizia Consiliului Audiovizualului Nr. 285/2023 cu privire la aprobarea Metodologiei privind constatarea și evaluarea cazurilor de dezinformare în conținuturile audiovizuale.
- Decizia Consiliului Audiovizualului Nr. 166/2024 cu privire la aprobarea Metodologiei de monitorizare a programelor audiovizuale cu caracter electoral.

1.2. Capacități administrative

Formată în 2024, Direcția politici în domeniul mass-media a Ministerului Culturii are angajați 3 funcționari publici - 1 consultant principal e responsabil de domeniul cinematografie care nu este parte a capitolul 10, iar încă două poziții sunt vacante.

Consiliul Audiovizualului al Republicii Moldova reglementează domeniul comunicării audiovizuale și are în prezent 59 de angajați, iar 18 funcții sunt vacante.

Capacitățile administrative ale ambelor instituții urmează să fie întărite, din perspectiva resurselor umane, iar capacitățile Consiliului Audiovizualului urmează a fi întărite și din perspectiva salarizării.

2. Planuri de viitor

2.1. Planuri legislative

La 02 decembrie 2024, în cadrul Forumului Mass-Media, reprezentanți ai societății civile au prezentat conceptul unor modificări ce urmăresc ajustarea la legislația europeană ce operează cu sintagma de servicii media, fie că e vorba de servicii audiovizuale, presă tradițională sau online. Totodată, mai multe prevederi țin de protecția jurnaliștilor, prin completarea garanțiilor din Legea privind libertatea de exprimare ce se referă la confidențialitatea surselor de informare și protecția acestora, precum și inadmisibilitatea interceptării jurnaliștilor și a angajaților unei instituții mass-media. Propunerile vin să răspundă și la recomandările Comisiei Europene de a extinde cerințele în ceea ce privește transparența proprietății și a surselor de finanțare și la presa online și cea scrisă.

Modificările mai vizează prevederile ce țin de inamovibilitatea membrilor Consiliului Audiovizualului, ai Consiliului de Supraveghere și Dezvoltare al furnizorului public național ”TeleRadio-Moldova”, precum și a directorului acestuia. Propunerile societății civile urmează să fie discutate pe platforma comisiei parlamentare în luna decembrie 2024, ca la începutul anului 2025 să fie propuse spre adoptare în Parlament, după avizarea din partea experților Consiliului Europei și a Comisiei Europene.

Implementarea noii Legi cu privire la mass-media și a amendamentelor la Codul serviciilor media audiovizuale va începe odată cu intrarea în vigoare a acestora, cu termen limită de realizare – decembrie 2026.

Ministerul Culturii va avea responsabilități în partea ce ține de întocmirea Registrului proprietarilor serviciilor media scrise și online, elaborarea legislației conexe/a regulamentelor pentru implementarea prevederilor EMFA.

Consiliul Audiovizualului va avea responsabilități privind platformele de partajare video, serviciile neliniare, măsuri sporite privind protecția minorilor și măsurarea pluralismului audiovizual.

2.2. Implementarea acquis-ului și consolidarea capacităților administrative

Acțiunile normative de transpunere a legislației UE aferente subcapitolului Media au fost incluse în PNA la capitolul 23.

3. Aspecte financiare ale implementării acțiunilor

Acțiunile normative de transpunere și implementare a legislației UE aferente subcapitolului Media au fost incluse în PNA la capitolul 23. Respectiv, aceste aspecte sunt reflectate în capitolul 23.

Subcapitolul Semiconductori

1. Prezentarea generală a situației

1.1. Cadrul legislativ

În Republica Moldova, sectorul semiconductoarelor se află într-o etapă incipientă, aproape inexistent, ceea ce creează un decalaj semnificativ față de cerințele europene stabilite prin legislația aferentă, inclusiv EU Chips Act. În prezent, nu există reglementări naționale care să sprijine planificarea, construirea sau operarea instalațiilor de producție de semiconductori, iar nici o autoritate publică nu este desemnată să examineze sau să avizeze astfel de cereri administrative.

Această situație subliniază nevoia unei viziuni clare pentru dezvoltarea industriei semiconductoarelor, aliniată la cerințele europene, și a unei colaborări extinse cu partenerii internaționali pentru a stimula cercetarea, dezvoltarea și atragerea de investiții în acest domeniu.

1.2. Capacități administrative

Astăzi în Republica Moldova nu există o instituție responsabilă de acest domeniu.

Ministerul Educației și Cercetării asigură implementarea politicii guvernamentale în domeniile cercetării și inovării prin intermediul Direcției Politici în Cercetare și Inovare. Aceasta elaborează cadrul politic pentru aceste domenii, consolidează relațiile de colaborare naționale și internaționale și contribuie la dezvoltarea cadrului pentru cooperarea științifică și tehnologică bilaterală și multilaterală la nivel internațional. Direcția numără 6 specialiști, toate pozițiile fiind ocupate.

Agenția Națională pentru Cercetare și Inovare implementează politica statului conform planurilor de acțiuni aprobate de Guvern în vederea realizării Programului național în domeniile cercetării, inovării și dezvoltării, precum și a strategiilor sectoriale.

2. Planuri de viitor

2.1. Planuri legislative

Până la sfârșitul anului 2026 este planificată transpunerea Regulamentului UE privind cipurile și a Actului european privind cipurile.

2.2. Implementarea acquis-ului și consolidarea capacităților administrative

Implementarea prevederilor acquis-ului în domeniul semiconductoarelor necesită consolidarea capacităților administrative prin crearea unei funcții noi de consultant principal în cadrul Direcției politice de atragere a investițiilor și dezvoltare industrială a Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării.

3. Aspecte financiare ale implementării acțiunilor

Implementarea prevederilor cadrului normativ în domeniu prevede consolidarea capacităților instituționale cu alocarea mijloacelor financiare necesare pentru:

- Crearea funcției noi de consultant principal - 642,67 mii lei (2025-2027).

Subcapitolul Inteligența artificială

1. Prezentarea generală a situației

1.1. Cadrul legislativ

În Republica Moldova, domeniul inteligenței artificiale (IA) precum și transpunerea acquis-ului european în acest domeniu se află într-o etapă incipientă, însă există pași clari și planuri ambițioase pentru alinierea la reglementările UE, în special la Actul privind Inteligența Artificială (AI Act).

Primul cadru politic în acest domeniu este Cartea Albă privind IA și guvernanta datelor, elaborată de Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării (MDED). Aceasta oferă un punct de plecare pentru dezvoltarea legislației naționale în domeniul IA și pentru crearea unor structuri de guvernanta specifice.

Conform propunerilor la PNA, până în 2027, Moldova intenționează să transpună Actul privind IA al UE, să dezvolte propria lege națională pentru IA și să desemneze/înființeze o instituție mandatată cu guvernanta IA.

1.2. Capacități administrative

Nu a fost încă identificată sau înființată o instituție responsabilă de politici în domeniu sau care să supravegheze aplicarea reglementărilor în domeniul Inteligenței Artificiale.

Cu toate acestea, MDED a întreprins mai multe acțiuni pentru a pregăti cadrul normativ în domeniu.

În 2024 pe platforma Consiliului Național pentru Digitalizare a fost creat sub-consiliul pentru Guvernanta Datelor și Inteligența artificială din care fac parte instituții ale statului, societatea civilă, sectorul privat și parteneri externi. Membrii sub-consiliului în acest an au contribuit activ la elaborarea și publicarea Cărții Albe pentru Inteligența Artificială și Guvernanta Datelor. Deși cartea nu este un document de politici propriu-zis, aceasta setează viziunea statului pentru dezvoltarea cadrului normativ în acest domeniu.

De asemenea, sub-consiliul a coordonat desfășurarea unui studiu privind pregătirea sectorului public din Republica Moldova de a adopta soluții bazate pe Inteligența Artificială care a adus în lumină situația actuală privind competențele și pregătirea funcționarilor pentru adoptarea acestor soluții.

2. Planuri de viitor

2.1. Planuri legislative

Până la sfârșitul anului 2026 este planificată transpunerea Regulamentului UE privind inteligența artificială.

2.2. Implementarea acquis-ului și consolidarea capacităților administrative

Implementarea prevederilor acquis-ului în domeniul inteligenței artificiale necesită consolidarea capacităților administrative prin crearea unei funcții noi de consultant principal în Secția politici în domeniul economiei digitale și digitalizării serviciilor publice din cadrul Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării.

3. Aspecte financiare ale implementării acțiunilor

Implementarea prevederilor cadrului normativ în domeniu prevede consolidarea capacităților instituționale cu alocarea mijloacelor financiare necesare pentru:

- Crearea funcției noi de consultant principal - 642,67 mii lei (2025-2027).